

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-ben

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1991. JÚNIUS
cxxvi. évfolyam

A TARTALOMBÓL

Összefüggések

a mezőgazdaság válsága és az erdészeti politika között az EGK-ban

(Barna Tamás.)

168. oldal

A fakitermeléseknél a mennyiségi szemléletet meg kell változtatni.

(Javaslatok az erdőgazdálkodás fejlesztésére.)

170. oldal

Piacgazdaságban

az állami költségvetés a kutatóintézeteket nem finanszírozza, csak akkor, ha azok az egész társadalmat érintik.

(Interjú dr. Bondor Antallal.)

174. oldal

— Mi lesz veled erdőfeltárás?

(A hónap kérdése.)

179. oldal

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
 folyóirata.
CXXVI. évfolyam 6. szám (1991. június)
HU ISSN 1215-0398

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. **Tagjai:** Agócs József, Apatóczy István, dr. Balázs István, Barátossy Gábor, Bartha Dénes, Bolla Sándor, dr. Bondor Antal, Bús Mária, Dala László, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Gyöngyössy Péter, dr. Járasi Lőrinc, dr. Kárpáti László, Kertész József, Korbonszky Kazimírné, dr. Kovács Mátyás, dr. Oroszi Sándor (a bizottság helyettes elnöke), ifj. Páll Miklós, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Rakk Tamás, dr. Sonnevend Imre, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
 Telefon: 2016-293

Felelős kiadó: DR. SÉBOR JÓZSEF, a Monteditio KFT ügyvezető igazgatója. Kiadóhivatal: 1075 Budapest, Tanács krt. 5/a.

Telefon: 1412-890, 1325-186.

Nyomdai munkák: Monteditio KFT nyomdaüzeme, Budapest. Felelős vezető: Kasztanovics Ferenc.

Munkaszám: 1991-0160

A kézirat lezárva: 1991. június 13.

Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára: 30,- Ft. Előfizetés fél évre: 180,- Ft, egész évre: 360,- Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.

Az évi előfizetés ára: 10 USD.

СОДЕРЖАНИЕ

И. Бан: Вопросы регулирования использования древесных ресурсов	165
д-р М. Палл: Предложения по развитию лесного хозяйства	170
Я. Бодяи, И. Веперди, Е. Чурка: Лесохозяйственная рекреационная деятельность	181

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

GERELY FERENC: Franciaország erdészeti politikája és erdőgazdálkodása	163
BÁN ISTVÁN: Hozamszabályozási kérdések	165
BARNA TAMÁS: Összefüggések a mezőgazdaság válsága és az erdészeti politika között az EGK-ban	168
DR. PÁLL MIKLÓS: Javaslatok az erdőgazdálkodás fejlesztésére	170
VÁNDORGYŰLÉS '91	169

ERDŐMŰVELÉS

DR. PAPP TIVADAR: Természetszerű erdőgazdálkodás Alsó-Szászország szálalóerdeiben	172
---	-----

ERDÉSZETI KUTATÁS

PÁPAI GÁBOR: Interjú dr. Bondor Antallal, az Erdészeti Tudományos Intézet főigazgatójával	174
AGÓCS JÓZSEF: Hozzászólás az MTA Erdészeti Bizottsága elnökének gondolataihoz	176
DR. VÁRHELYI ISTVÁN: A mező- és erdőgazdasági vállalati munkabizottság tevékenysége a MTA dunántúli illetékességi területén	177

A HÓNAP KÉRDÉSE

BÁN Ó LÁSZLÓ: Mi lesz veled erdőfeltárás?	179
---	-----

TERMÉSZET- ÉS KÖRNYEZETVÉDELEM

BOGYAI JÁNOS, VEPERDI IRINA, WALTERNÉ CSURKA ESZTER: A rekreációt szolgáló erdészeti tevékenység	181
VADGAZDÁLKODÁS ÉS VADÁSZAT	184
GYÖKEREINK	185
TAROKK-SAROK	186
ERDŐKERÜLŐBEN	186
KÖNYVESPOLC	191
EGYESÜLETI HÍREK	193

INHALT

BÁN I.: Zur Ertragsregelung.	165
Páll, M.: Vorschläge zur Entwicklung der Forstwirtschaft.	170
BOGYAI, J. – VEPERDI, I. – WALTERNÉ CSURKA E.: Forstliche Tätigkeit im Dienste der Rekreation.	181

CONTENTS

BÁN, I.: Some aspects of the yield controll	165
PÁLL, M.: Proposals for the forestry sector improvement	170
BOGYAY, J., VEPERDI, I., W. CSURKA, E.: The forestry activities director towards recreation	181

GERELY FERENC

Franciaország erdészeti politikája és erdőgazdálkodása

A fejlett nyugati országok erdészeti politikájának alapelvei közt az erdők védelme, a tartamos erdőgazdálkodás megteremtése és a piac kedvező alakítása a cél. Ezért állami támogatással, az adózás kedvező formáival, a kutatás és az oktatás fejlesztésével, a közvélemény és a gazdálkodók közötti összhang javításával igyekeznek a célt elérni. Az Európai Gazdasági Közösség tagállamaiban jelentős a törekvés a mezőgazdasági területek erdősítésére; elsősorban a kis vágásfordulójú energiaerdők telepítését ösztönzik. Emellett a hagyományos erdőgazdálkodás területein első szempont a védelem és az értékfa termelése.

A jogi szabályozás minden területre kiterjed és igen részletes. Általában nem a büntetést helyezik előtérbe, hanem a támogatások megvonásával kényszerítik a gazdálkodót az állam által helyesnek tartott cselekvésre.

A következőkben közreadott franciaországi ismertető összehasonlítását a magyar viszonyokkal részben nehezíti, hogy a tárgyalt ország tulajdonviszonyai nagymértékben eltérnek az itthoni tulajdonviszonyoktól. Ennek ellenére — tekintve a várható változásokat és azt, hogy az erdőgazdálkodás szakmai irányítása mindenhol szektorsemleges — az információk figyelembevételét javaslom.

1. Alapadatok

Az erdőterület 4 Mha, az ország erdősültsége 25%.

A fajajmegoszlás: 65% lombos, 35% tűlevelű.

Az erdőterület tulajdonosok szerinti megoszlása:

állami	10%
közösségi	16%
magán	74%

Az erdészeti politika főbb alapelvei:

- a politika átfogó, azért, hogy egyaránt felölelje az erdő ökológiai, ökonómiai és szociális funkcióit;
- a politika hosszú távú azért, hogy a jövő nemzedékeinek fejlett erdővagyonot adjon át;
- a politika folyamatos és független, mert a beruházások választéka olyan elhatározásokon alapszik, amelyek logikája független az ökonómiai ciklusoktól és politikai kockázatoktól;
- a politika szerződéses, és tartalmazza az elkötelezettséget a felelős cselekvésre a döntések kiválasztásának szabadságánál és a beruházásoknál.

Az erdészeti politika legfontosabb szempontjai:

- fenntartani az élő erdő javait egy elfogadható minimális színvonalon a társadalom számára;
- biztosítani szerepét a tájhasználatban;
- hasznosítható fát termelni a fűrészrönktermelés jövedelmezőségének és termelékenységének optimális körülményei mellett;
- a faanyag hasznosításának elősegítése, a faipar fejlesztése és az export stratégiájának kialakítása.

2. Erdészeti irányítás

A tulajdonviszonyok területi megoszlása a következő:

- Az állami erdők (1,4 Mha) a koronabirtokokból származnak. Jelenleg kb. 25000 állami erdőterület van.
- A közösségi erdők (2,2 Mha) 95%—a települési erdő. Erdőterületüket vásárlással igyekeznek növelni.
- A magánerdők (10 Mha) 3,5 millió tulajdonos közt oszlanak meg, ebből 2 millió egy ha alatti erdőt birtokol. A 100 ha feletti területtel rendelkezők száma csak 10 000.

Nemzeti szinten az erdőgazdálkodást a mezőgazdasági miniszter irányítja 80 tagú személyzettel. Feladatuk az alábbi:

- az erdészeti politika meghatározása, végrehajtásának felügyelete;
- nemzeti erdőleltár;
- aktív részvétel a tudományos kutatás kialakításában;
- az erdőművelés pénzügyi támogatása a „Nemzeti Erdészeti Alap” gondozásával;
- az erdők (erdőtüzek, tarvágás ellenőrzése, közösségi szempontok) és a környezet védelme az erdészet révén (hegyvidéki területek rehabilitációja, dűnék megkötése);
- a piac fejlesztése és szervezése, fakitermelő és fűrészipari cégek beruházása, a teljes favertikum figyelemmel kísérése közgazdasági és műszaki szempontból;
- az állami erdőket kezelő Nemzeti Erdészeti Hivatal irányítása;
- az erdőbirtokok körzeti hivatalok által történő finanszírozásának és fejlesztésének összehangolása;
- nemzetközi ügyek.

1982-ben hajtották végre az irányítás dekoncentrációját, az Erdészeti Igazgatóság területi vagy osztályszinten ellenőrzi és befolyásolja a minisztérium külső szol-

gáltatásait. Területi szinten a mezőgazdasági és erdészeti igazgatóságok felelősek az erdészeti politika végrehajtásáért, együttműködve a Nemzeti Erdészeti Hivatal területi szerveivel és az erdőtulajdonosok területi hivatalaival. Osztályszinten a mezőgazdasági és erdészeti igazgatóságok felelősek az általános irányelvek és a területi feladatok végrehajtásáért, mint pl. az erdővédelem, a fakitermelés ellenőrzése, az erdőfelújítás, a magánerdők támogatása és a public relations.

A kapcsolattartás céljából két szervezetet hoztak létre:

- az Erdészet és Erdőgazdasági Termékek Főtanácsát,
- az Erdészet és Erdőgazdasági Termékek Területi Tanácsát.

A Nemzeti Erdészeti Hivatal pénzügyileg független, az állami erdők kezelője. Emellett felügyeli az erdészeti politikát, szervezi az eladásokat a közösségi erdőkben, amelyek a hivatal költségeinek egy részét magukra vállalják. Ezenkívül a Nemzeti Erdészeti Hivatal számos más témával is foglalkozik.

Az erdőbirtokok területi központjai a magánerdők támogatásával foglalkoznak. Legfőbb feladatuk a magánerdők társulásainak elősegítése és a szakmai tájékoztatás.

Az erdészeti és az általános fejlődés kapcsolata a következőkben nyilvánul meg:

- a vidéki életszínvonal általános javítása a fejlett technológiák bevezetésével;
- a területi fejlesztés egyensúlyának javítása;
- a vízkészletek védelme és fejlesztése;
- a természeti környezet megóvása.

1983 óta kiemelten, több mint 2 Md FrF-kal támogatják az alábbi négy programot:

- az ipar korszerűsítése;
- a fa energetikai hasznosítása;
- a piac fejlesztése;
- a hegyvidéki erdők tűz elleni védelme.

1984-ben az állami kiadások 3 Md FrF-ot értek el, ezenfelül 2,7 Md FrF-ot költöttek közösségi célokra.

3. Pénzügyi és jogi szabályozás

Az erdészeti az állam nagyon sokféle alaptól támogatja. A segélyek a költségek 20–60%-át teszik ki.

Jogi szabályozás elsősorban az erdőfelújításra született. A fiatalosok (általában 30 éves korig) többnyire adómentesek. Speciális előírások vonatkoznak a szövetkezetekre és más erdészeti társulásokra.

Az adórendszer összetett. A közösségi erdők a földadót és az avval kapcsolatos járulékos adókat fizetik. A Nemzeti Erdészeti Hivatal hozzáadott értékadó és jövedelemadókat fizet. A Hivatal nem tulajdonosa az erdő-

nek, viszont részesedik annak hasznából.

A települések nem fizetnek adót. A magánerdők birtokosai a földadót és annak járulékos adóit fizetik.

4. Erdészeti igazgatás és védelem

Az Európai Közösség tagállamaiban a területhasznosításra terveket készítenek. Mivel a földművelők száma csökken, ezért a mezőgazdasági területek erdősítését ösztönzik. Helyenként — ahol fiatal földművest kell földhöz juttatni — erdőből alakítanak ki mezőgazdasági területet.

Az erdővédelem kiemelt témakörei a következők:

- tűz elleni védelem;
- engedély nélküli fakitermelés;
- szennyezések okozta károk;
- vadkár (szarvas);
- betegségek és károsítók;
- fagy- és szélkárok.

A terület 31%-a valamilyen formában védett. A védelem jelentősége egyre nő.

Az erdő nyitott a nagyközönség számára. 1984-ben 46,4 M FrF-ot költöttek közjóléti célokra.

Az állatvilág védelme a Környezetvédelmi Minisztérium hatáskörébe tartozik.

5. Hasznosítás

A fahasznosítási politika az erdészeti és a faipar kapcsolatán alapszik.

A fakitermelés saját dolgozóival vagy többnyire a fűrészüzem által alkalmazott vállalkozóval folyik. A fát az esetek túlnyomó részében lábbon adják el.

Az erdőtulajdonosok egy része vertikális integrációra törekszik.

A fa energetikai hasznosítása a rövid vágásfordulójú energiaerdőkre és a fahulladékokra alapozott. A fa energetikai hasznosításának infrastruktúráját fejlesztik. Becslések szerint Franciaország energiafelhasználásának 5%-át teheti ki a fából nyert energia.

6. Kereskedelem

A szabadpiacon alapszik, nincsenek speciális szabályok.

7. Oktatás, kutatás

Évente 40 erdőmérnököt képeznek.

A nagyközönség tájékoztatására különböző formákban tartanak oktatást.

A kutatás egyik fő szempontja, hogy az erdőtulajdonosok egy része nem képzett erdész. A számos kutatóintézet kutatási eredményeit rendszeresen nyilvánosságra hozza.

BÁN ISTVÁN

Hozamszabályozási kérdések

Ma, amikor szakmánkban is megindult méltó elődeink rehabilitációja, itt az ideje, hogy ne csak az embereket tegyük az őket megillető helyre, hanem ennél még fontosabb, hogy magát a szakmát is. A demokrácia lehetőségeivel élve és sorra véve szakmánk legfontosabb kérdéseit, próbáljuk a legjobb állásfoglalást kialakítani. Természetesen nem pártállásfoglalásokra gondolok, mert egyrészt az nem az egész, erdővel kapcsolatos határon belüli és kívüli emberek közösségét öleli fel, másrészt a pártérdek bizonyos tekintetben gúzsba köti a szakmai szellemet, és az egyes pártok felfogásbéli különbsége nem követszolja össze, hanem megosztja a szakmát. Az évtizedek keserű tapasztalata és az elmúlt rövid időszakban egyes pártok néhány szakmai kérdésben tanúsított kisajátítási kísérlete újra hallgatásra készítheti az embert. Kérem szakmabéli kollégáimat és minden erdőt szerető embertársamat, hogy az általa tapasztalt visszasságokat független, szabad emberként merje kimondani, sőt lapunk hasábjain leírni!

Az elmúlt 40 évben a hozamszabályozás tabutéma volt. S ha valaki mégis akadt, aki meg merte kérdőjelezni a kitermelhető fatömeg mennyiségét, vagy az alkalmazott vágásérettségi korokat, az megnézhetette magát. A nagy „természetátalakítás” korában, amikor komoly szakemberek is elhitték vagy kényszerrel elhitették velük, hogy a magyar földön virágzó gumipitypang- és gyapotültetvények lesznek, akkor „nem illett” az erdő természetadta lehetőségének elsőbbséget adni. A politikai diktatúra az éppen bevált módszerével hallgattatta el a kételkedőket. A legegyszerűbb az volt, hogy a hatalmi szűrőn a beiskolázástól kezdve a vezetői kinevezésig mindenkit távol tartottak, aki veszélyes lehet (elsősorban a személyi anyagokban nyilvántartott „X”-es osztályidegen, „e”-egyéb, „é”-értelmiségi származásúakat). Ennek ellenére akadtak a „vonalas” felfogástól eltérő vélemények is, amelyek ellen nem a vita, hanem a beszélő elhallgattatása bizonyult a leghatékonyabbnak. Sajnos aki nyitott szemmel járt, kénytelen volt ilyen példákkal találkozni, így vagy beállt a sorba, vagy vállalta a kockázatot.

Szerencsére a sok szakmát szerető korrekt erdésznek köszönhető, hogy ha nem is az elvárható szinten és összehangolt, megalapozott elvek alapján, de az adott lehetőségek között helyileg sokszor mégis volt hozamszabályozás. Ezek az alapokon elindulva érdemes a feladatot megoldani, már csak azért is, mert ezen keresztül szinte minden lényeges vitás kérdéshez eljutunk.

Az ország erdeinek jelenlegi és jövőbeni képét leginkább meghatározó tevékenysége a hozamszabályozás. A kutató-, fejlesztőmérnök vizsgálati eredményeinek értékelése, a gyakorló erdész tapasztalata, a természetvédő erdőt féltése és a szakirodalmat böngésző által talált ismeretek újra és újra, de egyre sürgetőbben vetik fel, hogy ki-ki nyíltan és most már szabadon válaszoljon lapunk hasábjain az alábbi kérdésekre.

1. Hozamszabályozás vagy hozadékszabályozás elnevezést használunk-e a továbbiakban?

2. Elfogadjuk-e klasszikus értelmezésként, hogy azt a módszert, amely megmondja hogy hol, mikor, mennyit lehet vágni, hozamszabályozásnak nevezünk?

3. Elfogadjuk-e a hozamszabályozás céljaként, hogy a mindenkor szakmai lehetőségek alapján tartamosan, nagyobb ingadozások esetleges elkerülésével, a legkedvezőbb fatömeg-kitermelést biztosítsa? Mekkora lehet az ingadozás mértéke, a valós lehetőség ki nem termelése vagy túltermelése szakmailag megengedhető-e?

4. Szükség van-e ágazati hozamszabályozásra, s ha igen, milyen vonatkozási alapra, pl. szektor, tulajdonos, elsődleges rendeltetés, fafajcsoport, állománytípus stb.?

5. Mi lehet a hozamszabályozás legkisebb vonatkozási egysége, pl. területkorlátozó, gazdálkodó, üzemsztály stb.?

6. A hozamszabályozással érintett időköz hossza maradhat-e 30 év?

7. Elfogadjuk-e a véghasználat és előhasználat hozamszabályozásának elkülönítését?

8. Elfogadjuk-e, hogy a hozamszabályozás alapja az erdőtervező erdőrészlatszintű állapotfelvételének, tervezésének az időközi erdőállapot- és egyéb változásoknak átvezetett adathalmazára?

9. Elfogadjuk-e, hogy a hozamszabályozást a tervezett sürgősség, illetve ha nincs tervelőírás, az erdőrészletek első fafajkorának aktuális kora és vágásérettségi kora közötti különbség alapján végezzük,

10. Törekedni kell-e a továbbiakban a vágásérettségi kor differenciáltabb megoldására?

11. A hozamszabályozásba be kell-e venni az üres területek újraerdősítésével kapott új állományokat?

12. Biztosítani kell-e a fatömeg és a területszabályozás alternatív vagy együttes, illetve további szempont (érték) szerinti lehetőségét?

13. Milyen korlátozó szakmai feltételeket kell a hozamszabályozásnál érvényesíteni?

Pl. hozamterület 10 évi átlagos véghasználati terület; 10 évi hozadék ne haladja meg a 10 évi folyónövedék (vagy ha nagyobb, akkor az átlagnövedék) előhasználatlaltal és mortalitással csökkentett mértékét;

korosztályonkénti egyenletes területeloszlás felé való közelítés;

korosztályonkénti ideális fatömegeloszlás felé való közelítés;

kedvező termőhelyeloszlás;

vágásérettségi kor, stb.

A fenti kérdésekre érkező válaszok lehetővé teszik a hozamszabályozás megvitatását és a legjobb vélemények megvalósítását, amelyek eredményeként a nagy nyilvánosság által elfogadható módon tovább javul erdővagyonunk.

Erdő, erdő, erdő, de szép kerek erdő...

Az erdősítés támogatása Angliában

Angliában a fák vagy inkább az erdők a személyi vagyon szerves részét képezik. Piacgazdaságban ez aligha meglepő. Egy-egy ilyen befektetés jelentékeny pénzügyi eredményt hozhat.

Valamely erdő befektetési haszna az időtöltési cél (vadászat, horgászás vagy madarászás) mellett a befektető lelki beállítottságától, bankszámlájától vagy a háromnak a kombinációjától függ. Fokozza a vonzerőt a saját erdő birtoklásának vágya és olyan tudati tényezők, mint a környezetvédelem és a faállomány csökkenésének megakadályozása.

Rendkívül csábító ösztönzést ad Angliában a telepítéshez igénybe vehető hitel és a kedvező adóelbírálás. Mindkettőt az 1988. évi költségvetés vezette be. A hitel adómentes, a földbirtok fekvése szerint utalványozzák és a tulajdonos attól függetlenül kapja meg, hogy belföldön él-e (a birtokán vagy máshol) vagy külföldön tartózkodik. A hitel összege az ültetett fa fajtája és a terület mérete szerint változik:

Új telepítésű vagy felújított terület, hektár	A hitel mértéke	
	tűlevelűeknél font/hektár	lombos fáknál font/hektár
0,25 – 0,9	1005	1575
1,00 – 2,9	880	1375
3,00 – 9,9	795	1175
10,00 –	615	975

Új telepítés esetében a hitel kifizetése három részletben történik: 70%—a az ültetés folyamán, 20%—a annak befejezésekor és 10% öt év múlva, a fák megeredésétől és gondozottságától függően. Erdőfelújítás esetében a hitelnyújtás 50–30–20%—os arányban ütemezhető.

Ami a jövedelmi adót illeti, élő fa és épületfa mentesül ez alól, a birtok eladásakor azonban jövedelemnek minősül és adóköteles.

Hitelnyújtás és adókedvezmény nem az egyetlen megfontolásra méltó tényező a lehetséges befektetők szempontjából.

Szakértők az Atlanti-óceán mindkét partján azt jóslják, hogy a világ faanyaga a századforduló körül csökkenni kezd. A fa értéke Mr. Wyld — az EFG erdőgazdálkodással foglalkozó ág szakértője — szerint évente 1–3%—kal fog növekedni az inflációs rátán felül. Így

módon a következő 25 évben kiemelkedően gyors növekedést jósol. Simon Verdon — az FF erdőséget kezelő cég igazgatója — szerint a faállomány csökkenése már a következő öt évben érzékelhető lesz.

A befektetőknek Angliában nincs okuk aggodalomra, a fák egészségesen és erőteljesen növekednek, de mindenkor készen kell állni kellemetlen tünetek és betegségek elhárítására, amelyek hátrányosan befolyásolhatják a fák fejlődését. Ez indokoltá teszi erdész szakemberek alkalmazását. Erdészek alkalmazása egyike azon szolgáltatásoknak, amelyet mind a nagyobb, mind a kisebb erdészeti társaságok ajánlanak.

Ezek a cégek díj ellenében teljes irányítátszolgáltatást nyújtanak. Ebbe minden beleértendő: a megfelelő birtok felkutatása, az adásvétel megtárgyalása, a telepítés lebonyolítása, a biztosítás megkötése, a talaj- és növényvédelem ellenőrzése és az erdőség életének folyamatos, szakszerű irányítása.

A befektetők szakemberek segítségével vagy anélkül felbecsülhetik az adott helyzetet mind a talajminőség, mind az időjárási feltételek (csapadék mennyisége, szélirány stb.) szempontjából. Először is el kell dönteniük, hogy kopár földön kezdjenek-e hozzá ültetvény létrehozásához vagy már létező erdőséget vegyenek meg.

Az erdészet hosszú távú befektetés, és nem ígér folyamatosan nagy jövedelmet. A fatelepítés szó szerint véve növekvő befektetés. A nyereség mértéke jelenleg a vételár, a létesítési költségek és a nettó hitel levonása után 5–6% évenként, az infláción felül. Becslés szerint hosszú távon a birtokárak évenként 1%—os növekedést érnek el.

Ami a vételárakat illeti, a John Clegg & Co. cég rendszeres, naprakész listát vezet az eladásra felkínált erdőségekről. Néhány példa a listából:

- *Eladó 2244 acre* méretű erdő nagyszerű sportolási és kikapcsolódási célra, szabadidő jellegű fejlesztési, szarvasvadászati és horgászási lehetőséggel 1 100 000 fontért.*
- *412 acre területű látványos fenyőerdő 40 mérföldre Londontól 41 és 149 acre közötti tételben felosztva eladó.*
- *1725 acre területű, nagy környezetvédelmi jelentőségű, sportolási lehetőséget nyújtó erdőbirtok három tételben 25 000 és 925 000 font közötti értékekben eladó.*

* 1 acre = 0,4047 ha

— *Eladó 1 020 acre területű, rendkívüli gondossággal telepített tűlevelű erdőség és három kisebb erdő, egyikben lazachorgászati joggal négy tételben 75 000 és 850 000 font közötti értékben.*

A szakértő szerint az erdőségek Angliában nagy értéket képviselnek, amelyek jobban jövedelmeznek, mint a házingatlanok. Skóciában inkább a nagyobb területű birtokok vásárlása kifizetődő. A választás egyértelműen attól függ, hogy ki mit részesít előnyben és kinek mennyi pénz van a zsebében.

Ami az árakat illeti, Mr. Goodler (Scottish Woodlands cég) szerint „semmi sem túl nagy és semmi sem túl kicsi”. Ő a 100 acre-nál (40 hektár) nem kisebb birtokot részesíti előnyben átlagosan 18–30 ezer font körüli vételárért. A Tilhill cégnél a befektetési vételár alsó határa 30–50 ezer font között mozog, bár van ennél kisebb birtokkal rendelkező ügyfelük is. Az EFG-nél 70 ezer font az alsó határ, bár Mr. Wyld szerint a külföldön élő befektetők akár 200–250 ezer fontot is megadnak. Ezek számára 10–17 éves erdőségek megvásárlását ajánlja azon az alapon, hogy 10 évig ezek nem igényelnek különösebb ráfordítást. Azoknak előnyös ez, akik a pénzük értékállandságát kívánják biztosítani. Választhatnak természetesen pusztá földön történő befektetést is 100–150 ezer fontért + lakóház már 200–300 acre-os (80–120 hektár) birtokon, amely 10 év alatt virágzó ültetvényé fejlődhet az elérhető hitelnek köszönhetően, látványosan kevés ráfordítással. Akkorra a faállomány értéke egy acre (0,4 hektár) területen elérheti a 450 fontot is.

Támogatás nélkül nem gazdaságos a fa ültetése. De nem kaphat támogatást az, akinek nincs reális fejlesztési terve. A bizottságnak törvényben előírt kötelessége, hogy beszámoljon a megfelelő védelmi csoportoknak, ilyenek a természetvédelmi tanács és a királyi madárvédelmi társaság, valamint a szarvasok védelmével foglal-

kozó társaság, ezek jogosultak a tervek minősítésére.

Fontos, hogy a támogatást szakaszosan fizetik, és a bizottság visszatarthatja az esedékes kifizetést akkor, ha az erdészeti igazgatóság működése nem felel meg az elvárásoknak.

A természetvédelmi tanács véleményezési joga olyan földterületekre terjed ki, amelyek tudományos szempontból különös érdeklődésre tarthatnak számot; ez a helyzet több sérelemre adott okot. Jim McCarthy, a tanács helyettes vezetője erről úgy nyilatkozott, hogy ő személy szerint nem ellensége a mesterséges erdőknek, de egyik feladatuk a természetes erdők védelme. A tanács egyszerűen azt kívánja elérni, hogy az erdőségek fafaja és kiterjedése megfelelő legyen. A témával komolyan foglalkozó befektetőknek azt javasolja, hogy csakis jó minőségű földet vegyenek, és a tűlevelű és lombos fák széles változatát alkalmazzák.

* * *

Az angliai erdőtulajdonosokéhoz hasonló lehetőségekről magyar viszonylatban jelenleg nem beszélhetünk. A föld ugyanis egyelőre nem képezi adásvétel tárgyát és hitel erdősítési tevékenységre még nem adható. Az általános forgalmi adóról szóló 1989. évi XI. számú törvény csak azt az előnyt nyújtja, hogy az erdőgazdálkodási tevékenységet szolgáló gépberuházásoknál az előzetesen felszámított adó összege levonható, továbbá a 94–1 ITJ-számmal jelzett „Erdei magok, csemeték, erdősítési tevékenység” adókulcsa nulla százalékos. Ez a gondolatébresztő írás remélhetőleg elősegíti a hazai környezetvédelem, a faanyag-ellátottság színvonalának emelését.

*

Fordította: *Hámori Éva, okleveles közgazda, kivonatolta a szerkesztő.*

Eredeti cím: *Amanda Pardoe — „If you go down to the woods today...” Megjelent a The International 1989. szeptemberi számában.*

Az osztrák faipar felfedezi a magyar akácot. Sok jó tulajdonsága közül különösen fájának az időjárás viszontagságaival szembeni nagymértékű ellenállását emelik ki. Ennek felismerése vezetett bejárati ajtólapokként való alkalmazásához. Új gyártmány a L'ARBEX névvel forgalomba kerülő ragasztott akác ajtólap. Piacgazdálkodásunk élénkülése újabb lehetőséget jelenthet akácgazdálkodásunkban is.

(IH 1990. 23. Ref.: *Jérôme R.*)

A csernobili katasztrófától leginkább sújtott környék erdeit rezervátummá nyilvánítják, amelyben tudósok tanulmányozhatják az élőlényeken a sugárzás hatásait. Egy 1000 ha-nyi erdő szélein máris mutációk mutatkoznak — tízszeresen megnövekedett tűjű fenyők, akác és tölgy óriáslevelekkel —, 7 km-nyi távolságra a szerencsétlenül járt reaktortól. Erősen sugárferőtöztek az erdőben lévő állóvizek, a bennük található halakkal, rovarokkal együtt. Magas fokú sugárzást mértek többek között sündisznókon, vakondokon, vízimadarakon is. Ez az erdő valószínűleg pusztulásra van ítélve.

(IH 1991. 7. Ref.: *Jérôme R.*)

BARNA TAMÁS

Összefüggések a mezőgazdaság válsága és az erdészeti politika között az EGK-ban

A fenti címmel jelent meg G.A. Morin írása a *Revue Forestière Française* 1990. évi 1. számában. (G.A. Morin: Relations entre déprise agricole et politique forestière).

A szerző részletesen elemzi azokat az okokat, amelyek a mezőgazdaság válságához vezettek az EGK tagországokban, különös tekintettel Franciaországra:

- magas termelési költségek,
- a felvevő piac korlátai: „a gyomrok korlátozott befogadóképessége”,
- a fizetőképes piac korlátai,
- az EGK egymással is konkuráló, termelő tagállamainak mezőgazdasági támogatáspolitikája.

Szükségessé vált emiatt bizonyos mezőgazdasági ágazatokban a termelés korlátozása, pl. 1984-ben a tejkvóták bevezetése.

A következmény az lett, hogy sok termőföld művelését abbahagyták; a szakértők szerint az utóbbi időben 2–9 millió hektárra tehető az elhagyott termőföldek területe.

Nyugat-Európában a XIX. sz. elejére tehető az az időszak, amikor a mezőgazdaság a legtöbb területet művelte. A visszafejlődés azóta progresszív. Csak Franciaországban 1820–1945-ig 3 millió ha, 1945-től napjainkig szintén 3 millió ha csökkenés történt, és újabb 3 millió ha csökkenés várható a megművelt területben az elkövetkező 15–20 évben.

Ezen területek megfelelő hasznosítási módja a szervezett erdősítés lehet, amelynek jelentős hagyományai vannak Franciaországban. A második világháború óta 3 millió ha-ral növekedett Franciaország erdőterülete, aminek a fele szervezett, mesterséges erdőtelepítésből származik.

Az EGK faellátása messzemenően deficit. Ennek az értéke jelenleg 15 milliárd ECU, azaz 100 milliárd francia frank, mennyisége 100 millió m³, amely több mint a fele az EGK fafogyasztásának. Sőt, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának tanulmánya szerint ez a deficit 2000-ig 25–30 millió m³-rel még növekedni is fog. Ugyanakkor az EGK-ban az egy főre eső fafogyasztás lényegesen alacsonyabb, mint az USA-ban. Továbbá a fafogyasztásban egyrészt nem érvényesül a „gyomrok korlátozott befogadóképessége” és a helyettesítő termékek konkurenciájának veszélye.

A fahiány megszüntetésére nem jöhetnek szóba a végtelen kiterjedésű északi erdők, de a gazdag egyenlítői erdők sem.

A felvevőpiacon egyedül a termelés gazdaságossága korlátozhatja a fatermékek értékesítését.

Nyugat-Európa természeti körülményei azonban a versenyképesség vonatkozásában inkább kedveznek az erdőművelésnek, mint a mezőgazdasági termelésnek.

A szerző figyelmeztet arra, hogy „egy erdősítési prog-

ram nem deklarálni magáról azt, hogy a mezőgazdaság válsága motiválja.”

Felhívja a figyelmet a fajajmegválasztás fontosságára. A termelési cél meghatározása kevésbé fontos, hiszen pl. 200 évvel ezelőtt azért ültették a tölgyet, hogy hajóépítő fát nyerjenek, ma ugyanezt a fát asztalosipari célra termelik ki. Az ilyen minőségi fatermesztés lehetővé teszi az erdőművelés optimális értékelését.

Az értékteljesítés kapcsán megemlíti a szerző a rövid rotációjú sarjültetvények kérdését is. Megállapítja, hogy ezeknek csak bizonyos, különleges esetekben van létjogosultsága, mert általában az erdészeti termelés lényege a tartamosság, a tartós haszon megteremtése.

Az elmondottakból adódik a következtetés, hogy az európai fahiányt a felhagyott mezőgazdasági földeken végzett, szervezett erdőtelepítésekkel lehet a jövőben megszüntetni. Erre a célra Franciaországban már 1946-ban létrehozták az Országos Erdészeti Alapot, amely az erdészeti — és fűrészipari — termékekre kivetett adóból tevődik össze és megszabadította az erdőtelepítéseket a költségvetési esetlegességektől. Ez tette lehetővé Franciaországban — egyedül az EGK-n belül —, hogy a mezőgazdaság által felhagyott földeken, új intézkedések nélkül, a nyolcvanas években 700–800 ezer ha új erdőt telepítsenek.

Az erdőtelepítések egyik lényeges haszna, hogy olyan földeket von művelésbe, amelyek már semmilyen termelésben nem vesznek részt.

Emellett hangsúlyozni kell:

— az erdő nem termelő funkcióit (tájalakítás, üdülés, vadgazdálkodás);

— azt a tényt, hogy az erdősítési munkák a falusi lakosság számára nem elhanyagolható kiegészítő tevékenységet jelentenek;

— azt, hogy a hanyatló mezőgazdaságot az elsivatagosodás követné; a felhagyott földek után folyamatosan fizetni kell a megműveletlen földekre kivetett adót, míg az erdősítés harminc évi adómentességet jelent;

— hogy az erdősítés kiegészítő jövedelmei lehetővé teszik egyéb mezőgazdasági tevékenységek fenntartását és a lakosság egy részének helyben tartását, vagyis lassítják a hanyatlást és az elsivatagosodást.

Javasolja a szerző, hogy mielőtt kiszélesítenék az erdősítési tevékenységet, célszerű lenne egy földbirtokrendezés, amelynek folyamán intézkedni kellene arról is, hogy egy erdészeti ciklus végén minden külön eljárás nélkül vissza lehessen állítani a mezőgazdasági termelést.

Végül felhívja a figyelmet a gyengén fejlett európai — és különösen francia — fafeldolgozó ipar problémáira, amelyek a meglévő erdők kihasználatlanságához vezettek, és ezáltal részben előidézői az EGK tagországokban a fahiánynak.

VÁNDORGYŰLÉS '91

TÁJÉKOZTATÓ

az Országos Erdészeti Egyesület 1991. évi jubileumi vándorgyűléséről

Helye: Sopron

Időpontja: 1991. augusztus 9-10.

Program

1991. augusztus 9.

- 13.00-18.00 Himnusz
 Elnöki megnyitó
Smotzer András
 Főtitkári Jelentés
Barátossy Gábor
 Ellenőrző Bizottság jelentése
Dr. Anda István
 Jelentések elfogadása
 Kitüntetések
 Szünet
 A 125 éves egyesület méltatása
Smotzer András
 Felszólalások, üdvözlések
 Tiszteletbeli tag választás
 Zászlószentelés
 Elnöki zárszó
 Erdész himnusz
 20.00-02.00 Baráti est

1991. augusztus 10.

- 8.00-14.00 Szakmai bemutatók
 — Lucos ökológiai kísérleti bázisterület bemutatása
ERTI
 — Kíméletes közelítési módszerek
ERTI-TÁEG
 — Erdőfenntartási járulék erdőrezsletenkénti számításának bemutatása
ERTI
 — Jellemző erdőkárok a Hidegvíz-völgyben
EFE
 Koszorúzás a Róth- emlékműnél magyar-osztrák erdész baráti találkozó
 15.00 Fertő tavi kirándulás
 (Fakultatív program)

VÁNDORGYŰLÉS '91 VÁNDORGYŰLÉS '91 VÁNDORGYŰLÉS '91

Tudnivalók

1. A rendezvényre érkezők bejelentkezése a Városi Sportcentrum előterében (Sopron, Lackner Kristóf u. 48.) lévő információs szolgálatnál történik. Itt kerül sor a küldöttigazolványok, programfüzet, ajándékcsomag, a szálláshely pontos címének, részvételi jegyeknek az átadására. A pontos kezdés érdekében a bejelentkezést 12.45 órakor megszakítjuk, folytatása a küldöttközgyűlés befejezése után.
2. A küldöttgyűlésen részt nem vevő hozzátartozók számára igény esetén péntek délutánra városismertető sétát szervezünk.
3. A szombati szakmai napot az időjárástól függetlenül megtartjuk. A délelőtti folyamán összesen kb. 4 km erdei sétára kell számítani. Ennek során kb. 400 m erős emelkedő lesz, ezért szívbetegnek részére más útvonalon közlekedő terepjáró gépkocsit biztosítunk.
4. A magyar-osztrák baráti találkozó és esetleg a Fertő tavi program miatt útlevelét mindenki hozza magával.
5. A rendezvény központi információs irodája 1991. június 1-től 1991. augusztus 16-ig a Tanulmányi Erdőgazdaságnál, 9400 Sopron, Honvéd u. 1. Telefon: (99)12-080, telex: 249-152, Telefax: (99)12-083 működik naponta 7.30-16.00 óra között.

A rendezvény ideje alatt központi információ a Városi Sportcentrumban pénteken, augusztus 9-én 9.00-20.00 óráig. A rendezvény ideje alatt folyamatosan vendégeink rendelkezésére állnak a megkülönböztető jelvényt viselő rendezők.